

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi
Grønlands Råd for Menneskerettigheder

BØRN OG UNGE

STATUS I GRØNLAND
2019

BØRN OG UNGE – STATUS I GRØNLAND 2019

Redaktion: Lise Garkier Hendriksen, Nadjia Filskov, Helle Schaumann, Mandana Zarrehparvar, Christoffer Badse, Jonas Christoffersen (ansv.)

Denne rapport er en af flere rapporter, hvori Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder gør status over menneskerettighedssituationen i Grønland. Rapporterne behandler udvalgte menneskeretlige emner og giver anbefalinger til forbedring af menneskerettighedsbeskyttelsen inden for hvert emne. Se mere på menneskeret.dk og humanrights.gl.

e-ISBN: 978-87-93605-83-1

Layout: Hedda Bank

Forsidebillede: Colourbox

Oversættelse til grønlandsk: Hans Møller / Korrektur: Kristian Inuk Grosen

Oversættelse af resumé til engelsk: GlobalDenmark

© 2019 Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder
– Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Denne publikation eller dele af den må reproduceres til ikke-kommerciel brug med tydelig angivelse af kilden.

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt. Vi bruger for eksempel store typer, korte linjer, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster.

INDHOLD

RESUMÉ	4
SUMMARY	6
KAPITEL 1 – UDVIKLINGEN PÅ OMRÅDET	8
KAPITEL 2 – DEN INTERNATIONALE RAMME	9
2.1. FN's Børnekonvention har afgørende betydning	9
2.2. FN's verdensmål for bæredygtig udvikling	11
KAPITEL 3 – DEN NATIONALE RAMME	12
3.1. Beskyttelse efter grønlandsk lovgivning	12
3.2. Børne- og ungevelfærd	12
3.3. De primære aktører på børne- og ungeområdet	12
3.4. Rådgivning og støtte til børn og unge	13
3.5. Klageadgang vedrørende afgørelser om børn	13
KAPITEL 4 – OMSORGSSVIGT, VOLD OG MISBRUG	14
4.1. Den menneskeretlige beskyttelse: Staten skal beskytte mod svigt, vold og misbrug	14
4.2. Grønlandske forhold: Stadig store udfordringer	15
KAPITEL 5 – ANBRAGTE BØRN OG UNGE	18
5.1. Den menneskeretlige beskyttelse: Barnets tarv skal være styrende	18
5.2. Grønlandske forhold: Gode handleplaner er væsentlige, også for 17-årige	18
KAPITEL 6 – BØRN OG UNGE PÅ KANT MED LOVEN	20
6.1. Den menneskeretlige beskyttelse: Viden er nødvendig for forebyggelsen	20
6.2. Grønlandske forhold: Behov for bedre data og mere koordination	20
NOTER	22

RESUMÉ

Menneskerettighederne gælder for ethvert menneske og dermed også for ethvert barn. De nationale retssystemer og retsregler har imidlertid traditionelt været tilpasset voksne. Børn er blevet set som personer, som skal beskyttes, for eksempel i den familieretlige lovgivning, i værgemålslovgivningen og i den sociale lovgivning. Det er dog siden vedtagelsen af FN's Børnekonvention fra 1989 blevet mere almindeligt anerkendt, at børn har selvstændige rettigheder.

Rapporten giver først en kort beskrivelse af udviklingen på området. Dernæst redegør vi i korte træk for børnekonventionen og for, hvilken grønlandsk lovgivning, der har betydning i forhold til konventionen.

Derefter behandler vi tre udvalgte emner og giver anbefalinger til, hvor menneskerettighederne kan styrkes i Grønland. Emnerne er:

- Omsorgssvigt, vold og misbrug
- Anbragte børn og unge
- Børn og unge på kant med loven

Desuden beskriver vi relevansen af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling for børn og unge i Grønland.

Der er de seneste år sket en række strukturelle ændringer i Grønland for at styrke beskyttelsen af børn mod omsorgssvigt og overgreb i form af blandt andet oprettelsen af Socialstyrelsen, vedtagelsen af en ny lov om støtte til børn

og Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb for 2018-2022.

Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder støtter det styrkede fokus på børns rettigheder. Vi finder det væsentligt, at Inatsisartut, Naalakkersuisut og kommunerne også i de kommende år arbejder målrettet på at sikre en koordineret og fagligt velfunderet indsats på socialområdet i børnesager.

RAPPORTENS VÆSENTLIGSTE ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder anbefaler i rapporten under alle tre temaer generelt, at de ansvarlige myndigheder indsamler og offentliggør mere statistik. Systematiseret viden om forholdene og om den udvikling, der sker, er væsentligt for at kunne skabe varige forandringer.

Herudover anbefaler vi blandt andet, at

- Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet i samarbejde med kommunerne sikrer koordinering mellem de forskellige myndigheder med henblik på at gennemføre strategier og handlingsplaner i en samlet og effektiv indsats for at støtte udsatte familier og for at beskytte børn og unge mod omsorgssvigt, vold og seksuelt misbrug.
- Kommunerne sikrer, at reglerne om efterværn i lov om støtte til børn efterleves, således at kommunerne i god tid inden et barn, der er anbragt uden for hjemmet, fylder 18 år, overvejer, om barnet bør tilbydes støtteforanstaltninger efter barnets 18 års fødselsdag.
- Kriminalforsorgen i Grønland i samarbejde med kommunerne løbende koordinerer den socialfaglige indsats i forhold til unge indsatte i form af uddannelse, arbejde, misbrugsbehandling mv., med henblik på at den unge efter endt afsoning kan leve et liv integreret i samfundet og fri for ny kriminalitet.

- Grønlands Selvstyre i dialog med Danmark ophæver det territoriale forbehold for Grønland, således at tillægsprotokollen til FN's Børnekonvention om individuel klageadgang træder i kraft for Grønland.

SUMMARY

Human rights apply to every person and therefore to every child. However, traditionally, national judicial systems and rules of law have addressed adults. In the past, it has been considered that children should be protected by family law, guardianship law and social legislation, for example. However, since the adoption of the UN Convention on the Rights of the Child in 1989, it has become increasingly recognised that children have independent rights.

Firstly, the report provides a brief description of developments in the area. Next, we briefly describe the Convention on the Rights of the Child and Greenlandic legislation with significance for the Convention.

After this, we address three selected topics and make recommendations for how human rights can be strengthened in Greenland. The topics are:

- Neglect, violence and abuse
- Children and young people in care
- Children and young people on the edge of the law

We also describe the relevance of the UN Sustainable Development Goals for children and young people in Greenland.

In recent years, there has been a number of structural changes in Greenland with the purpose to strengthen the protection of children against neglect and abuse, for example the establishment of the Agency for

Social Affairs, the adoption of a new Act on support for children, and the Government 2018-2022 strategy against sexual abuse.

The Danish Institute for Human Rights and the Human Rights Council of Greenland support a stronger focus on the rights of the child. We consider it crucial that the Parliament of Greenland (Inatsisartut), the Government of Greenland (Naalakkersuisut) and the municipalities continue in the years to come to target work to ensure coordinated and well-informed initiatives in the social sector on matters concerning children.

THE KEY RECOMMENDATIONS OF THE REPORT

In the report, the Danish Institute for Human Rights and the Human Rights Council of Greenland recommend generally under all three themes that the authorities responsible collect and publish more statistics. Systematic knowledge about the conditions and developments is important to make it possible to forge durable changes.

Recommendations also include that:

- The Ministry of Social Affairs and Justice, in collaboration with the municipalities, ensure coordination between different authorities with a view to conducting strategies and action plans in consolidated and effective efforts to support vulnerable families and to protect children and young people against neglect, violence and sexual abuse.
- The municipalities ensure that the regulations on subsequent care in the Act on support for children are observed so that, in good time before a child in care outside the home reaches the age of 18, the municipalities consider whether the child should continue to be offered support measures after the age of 18.
- In collaboration with the municipalities, the Greenland Prison and Probation Service regularly coordinate social interventions in relation to young inmates such as education, work, drug-abuse treatment, etc. with a view to helping the young people after having served their sentence to live as an integrated part of society and to avoid re-offences.

- The Government of Greenland, in dialogue with Denmark, abolish the territorial reservations for Greenland, so that the Additional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the individual's right of appeal enters into force for Greenland.

KAPITEL 1

UDVIKLINGEN PÅ OMRÅDET

De seneste år er der blandt andet sket følgende på området – en udvikling, som især har haft fokus på socialområdet:

- I november 2016 indgik satspuljepartierne i Folketinget en aftale om at afsætte 10 millioner kroner til at understøtte Naalakkersuisuts indsats over for udsatte børn og unge i Grønland.¹ Socialstyrelsen i Danmark og Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet arbejder herunder i 2017-2020 sammen om et projekt om at håndtere udfordringer for indsatsen for udsatte børn og unge. I en analyse med fokus på eksempler på god praksis interviewede Socialstyrelsen (Danmark) personale i kommuner, familiecentre og døgninstitutioner. Socialstyrelsen gav på den baggrund en række anbefalinger til sagsbehandlingen, familiecentre samt døgninstitutionsoverområdet, som der efter aftale med selvstyret skal arbejdes videre med.²
- Inatsisartut vedtog i juni 2017 en ny lov om støtte til børn.³ Formålet med loven er blandt andet "at styrke børns rettigheder igennem en stærk og tydelig sociallovgivning inden for børneområdet". Herunder skal loven blandt andet styrke børn og unges retssikkerhed med en klar ansvars- og opgavefordeling i kommunerne.⁴
- Blandt andet som følge af lov om støtte til børn blev Socialstyrelsen etableret i 2017. Socialstyrelsen skal "rådgive kommunerne og foretage supervision af sagsbehandling af børnesager. Socialstyrelsen forventes at medvirke til at sikre en landsdækkende ensartet kvalitet i sagsbehandlingen, nedsætte sagsbehandlingstiderne i kommunerne og styrke kompetenceopbygningen hos kommunernes forvaltningspersonale".⁵
- I 2017 gennemgik FN's Børnekomité efterlevelsen af FN's Børnekonvention i Danmark, i Grønland og på Færøerne. På baggrund af en redegørelse fra staten havde Børnekomitéen en række anbefalinger til Grønland og Danmark. Komitéen anbefalede blandt andet, at Grønland styrker sin indsats for at støtte forældre, som er i risiko for at udsætte deres børn for omsorgssvigt, og at Grønland bør gøre mere for at bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.⁶
- I februar 2018 udgav Naalakkersuisut en redegørelse om fattigdom og ulighed. Redegørelsen skal blandt andet bidrage til, hvordan fattigdom kan forebygges, og hvordan der kan skabes "rammer, der understøtter, at familier og samfund arbejder sammen om at give børn en opvækst, hvor de opnår de sociale og faglige færdigheder til at mestre deres eget liv".⁷
- Naalakkersuisut lancerede i august 2018 en strategi mod seksuelle overgreb for 2018-2022. Se mere nedenfor under afsnit 4 om omsorgssvigt, vold og misbrug.⁸
- I november 2018 besluttede Inatsisartut enstemmigt, at Naalakkersuisut senest i efteråret 2019 skal udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge.⁹ Se mere nedenfor under afsnit 4 om omsorgssvigt, vold og misbrug.

KAPITEL 2

DEN INTERNATIONALE RAMME¹⁰

2.1. FN'S BØRNEKONVENTION HAR AFGØRENDE BETYDNING

De generelle menneskerettighedskonventioner beskytter "enhver", det vil også sige ethvert barn. Konventionerne kan dog også indeholde særlige regler for børn.¹¹

Med FN's Børnekonvention er der for alvor sat fokus på barnets individuelle, selvstændige rettigheder. Konventionen tydeliggør barnets særlige behov for beskyttelse og omsorg. Alle umyndige personer under 18 år er omfattet af FN's Børnekonvention.¹² Danmark har ratificeret konventionen, der for Grønlands vedkommende trådte i kraft den 11. maj 1993.¹³

FN's Børnekonvention indeholder både borgerlige og politiske rettigheder samt økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Den skal fortolkes i lyset af fire generelle hovedprincipper: ikke-diskrimination; varetagelse af barnets tarv (også kaldet "barnets bedste"); retten til livet, overlevelse og udvikling; samt respekt for barnets synspunkter.

Princippet om, at ethvert barn har ret til ikke at blive diskrimineret, indebærer, at myndighederne ikke må forskelsbehandle børn på grundlag af deres eller deres forældres race, hudfarve, køn, sprog, religion, politiske eller anden anskuelse, national, etnisk eller social oprindelse, formueforhold, handicap, fødsel eller anden stilling.¹⁴

Princippet om barnets tarv dækker over, at barnets tarv skal komme i første række ved ethvert tiltag, som vedrører barnet.¹⁵ FN's

Børnekonvention fastlægger ikke, hvad der er det bedste for barnet. I dagligdagen – inden for familielivet – er det først og fremmest forældrene, der bestemmer dette. Kan forældrene imidlertid ikke udøve omsorgen for barnet, eller er de uenige om det, kan der være behov for, at det offentlige træder til. Det kan være, hvis de skal skilles, hvis de ikke kan enes om forældremyndighedens udøvelse og/eller samværet med barnet, hvis barnet skal have lægelig behandling eller andet. I disse tilfælde er myndighederne og i sidste ende domstolene forpligtet til at tage stilling til, hvad der er bedst for barnet. FN's Børnekomité offentliggjorde i 2013 en såkaldt generel kommentar ("general comment") om barnets tarv.¹⁶

FN's Børnekomité opfatter princippet om barnets ret til livet, overlevelse og udvikling som et holistisk begreb.¹⁷ Det betyder, at staten er forpligtet til give barnet beskyttende rammer, som det kan vokse op indenfor. Rammerne skal give mulighed for et sundt liv, hvor barnet er fri for frygt og sult og har mulighed for at udvikle sin personlighed og sine evner i videst mulige omfang.¹⁸

Princippet om respekt for barnets synspunkter indebærer, at staten skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter. Barnet har ret til at udtale sig i alle sager, der vedrører det, og myndighederne skal lægge passende vægt på barnets synspunkter "i overensstemmelse med dets alder og modenhed". Det gælder over for såvel forvaltningsmyndigheder som over for

domstolene. Barnet skal kunne afgive sine udtalelser enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ.¹⁹

Konventionen beskytter også på andre områder. For eksempel barnets ret til respekt for sit privat- og familieliv, sit hjem og sin brevveksling.²⁰ Og familiens ret, ansvar og pligt i forhold til at støtte og vejlede barnet i dets udvikling og i udøvelsen af barnets rettigheder.²¹

FN's Børnekomité har på nuværende tidspunkt ikke mulighed for at behandle individuelle henvendelser/klager om børns forhold fra personer i Grønland. Danmark tiltrådte i oktober 2015 den valgfri protokol til FN's Børnekonvention om individuel klageadgang, men tog territorielt forbehold for Grønland. Klageadgangen gælder derfor ikke for Grønland, før Grønlands Selvstyre måtte ønske det.²² FN's Børnekomité's udtalelser i enkeltsager er ikke juridisk bindende for staten, men er vigtig mulighed for at få komitéens vurdering af, om de nationale myndigheder i en konkret sag har krænket et barns rettigheder efter Børnekonventionen. Henvendelse til komitéen kan dog først finde sted, når en sag er endeligt afgjort ved de nationale domstole.

Vi anbefaler, at Grønlands Selvstyre i dialog med Danmark

- ophæver det territoriale forbehold for Grønland, således at tillægsprotokollen til FN's Børnekonvention om individuel klageadgang træder i kraft for Grønland.

Børns rettigheder skal også vurderes i lyset af de generelle menneskerettighedskonventioner, herunder FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder og FN's konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder. Konventionerne indeholder selvstændige rettigheder for børn, herunder blandt andet retten til de beskyttelsesforanstaltninger, som barnets stilling som mindreårig kræver,²³ særlige regler for behandlingen af unge lovovertrædere,²⁴ beskyttelse mod økonomisk og social udnyttelse²⁵ og retten til uddannelse.²⁶

Den Europæiske Menneskerettigheds-konvention indeholder blandt andet beskyttelse mod vilkårlig frihedsberøvelse, mod tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling samt retten til effektive retsmidler.²⁷

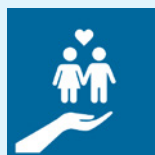
2.2. FN'S VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

Målsætningerne i FN's verdensmål for bæredygtig udvikling reflekterer i høj grad FN's Børnekonvention. Ifølge Institut for Menneskerettigheders database Guiden til Menneskerettigheder og Verdensmål²⁸ bliver FN's Børnekonvention reflekteret i over 50 af verdensmålenes 169 delmål (det vil sige omkring 30%). Grønlands Børnetalsmand Aviâja Egede Lynge fremhævede i august 2018, at verdensmålenes sammenfald med Børnekonventionen kan være med til at give et fornyet fokus på styrkelsen af børns vilkår i Grønland. I denne sammenhæng lagde hun vægt på, at verdensmålene fokuserer på reducere af uligheder, bedre sundhed og trivsel, sikring af god uddannelse samt afskaffelse af fattigdom. Børnetalsmanden pegede desuden på, at det er vigtigt, at forskellige sektorer og fag samarbejder på tværs om både verdensmålene og forbedring af børns vilkår. Af konkrete delmål fremhævede hun delmål 3.5, om forebyggelse og behandling af stofmisbrug og skadelig brug af alkohol, som relevant i en grønlandsk kontekst.²⁹

Andre delmål, der er særligt relevante for børns rettigheder i Grønland, er:

Delmål 1.2: Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn, der lever under de nationalt definerede fattigdomsgrænser, mindst halveres.

Delmål 16.2: Vi skal stoppe mishandling, udnyttelse, menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn.

Delmål 16.3: Vi skal fremme lov og orden både på nationalt og internationalt niveau. Samtidig skal vi sikre, at alle mennesker bliver behandlet retfærdigt.³⁰

KAPITEL 3

DEN NATIONALE RAMME

3.1. BESKYTTELSE EFTER GRØNLANDSK LOVGIVNING

Det følger af selvstyreloven, at Naalakkersuisut er undergivet de forpligtelser, der følger af traktater og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.³¹ Grønland tiltrådte, som nævnt ovenfor, at FN's Børnekonvention skulle gælde for Grønland fra 1993. Inatsisartut, Naalakkersuisut og kommunerne er derved forpligtet til at tage positive skridt for at gennemføre FN's Børnekonvention, både i lovgivningen og i forvaltningen af reglerne.

Som nævnt i afsnittet ovenfor om udviklingen, vedtog Inatsisartut i juni 2017 en ny lov om støtte til børn. Den danner rammen for kommunernes socialfaglige støtte til alle børn under 18 år med mulighed for fortsat støtte ("efterværn") for unge op til og med 23 år. Loven er dermed ny hovedlov for al kommunal støtte til børn og indeholder regler om blandt andet den rådgivning og de støtteforanstaltninger, som kommunerne kan iværksætte i forhold til børn og unge, herunder familiekurser, udpegelse af støtte- og kontaktperson m.v. Loven indeholder også regler om anbringelse uden for hjemmet i plejefamilier eller i døgninstitution. Endelig indeholder loven en række sagsbehandlingsregler, blandt andet om inddragelse af barnet, udarbejdelse af socialfaglig undersøgelse og individuelle handleplaner.³²

3.2. BØRNE- OG UNGEVELFÆRD

Ud af Grønlands samlede befolkning på cirka 55.900 indbyggere udgør børn cirka en fjerdedel eller cirka 13.800.³³

Der er både blandt politikere og i befolkningen generelt en øget bevidsthed og fokus på forholdene for udsatte børn. Rapporter fra både tilsynsenheden under Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet og Børnerettighedsinstitutionen MIO peger på, at der er forholdsvis mange udsatte børn og unge, som stadig ikke får den nødvendige støtte fra myndighederne, når de er udsat for omsorgssvigt og vold.³⁴

Det anslås, at over 11 procent af alle børn levede i relativ fattigdom i 2010.³⁵ En undersøgelse fra 2015 viste, at 12 procent af de adspurgte børn i 2014 altid eller ofte gik sultne i seng eller i skole.³⁶

Grønland har cirka 40 selvmord om året.³⁷ Selvmordsraten er cirka 80 per 100.000 indbyggere og således langt højere end på Færøerne (cirka fem per 100.000 indbyggere), Danmark (lidt mere end 10 per 100.000 indbyggere) og resten af Norden.³⁸ Mens det tidligere især har været unge grønlændere i aldersgruppen 20-24 år, der har valgt at tage deres liv, er antallet af unge, der begår selvmord, allerede inden de fylder 20 år, steget i de senere år.³⁹

3.3. DE PRIMÆRE AKTØRER PÅ BØRNE- OG UNGEOMRÅDET

Børnerettighedsinstitutionen MIO ledes af Børnetalsmanden og består derudover af Børnerådet og et sekretariat.⁴⁰ Børnetalsmandens overordnede opgave er at sikre og vurdere, om grønlandsk lovgivning og praksis lever op til FN's Børnekonvention, blandt andet

ved at indsamle, udvikle og formidle information om børns vilkår. Børnetalsmanden rådgiver og vejleder om børns vilkår, rettigheder og klageadgang.⁴¹ Børnetalsmanden kan ikke træffe afgørelser i enkeltsager, men kan komme med udtalelser og har adgang til information om børns vilkår i offentlige og private institutioner.⁴² Børnerådets opgave er at bistå Børnetalsmanden med at udvikle strategier på børneområdet og at bistå Børnetalsmanden med råd og vejledning i alle spørgsmål, som vedrører børn.⁴³

Naalakkersuisut og UNICEF Danmark har et samarbejde, NAKUUSA. Formålet er at styrke børns vilkår og rettigheder.⁴⁴

Den særlig tilsynsenhed under Department for Sociale Anliggender og Justitsområdet har til opgave at føre tilsyn med kommunernes forvaltning af reglerne i sociallovgivningen. Det er tilsynsenhedens formål blandt andet at sikre et systematisk, ensartet og faglig kompetent tilsyn af børnesager og at sikre opfølgning på sagerne.⁴⁵

Socialstyrelsen i Grønland blev etableret i 2017 for at styrke indsatsen på børne- og ungeområdet. Den Centrale Rådgivningsenhed, som tidligere var under Departement for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen, blev i den forbindelse lagt under Socialstyrelsen, hvor den har til opgave at rådgive og understøtte kommunerne vedrørende udsatte børn og unge.⁴⁶ Det tidligere landsdækkende rådgivningscenter, Saaffik, blev lagt ind under rådgivningsenheden i 2015, og Saafiks funktion som behandlingssted er nedlagt. Derved er det ikke længere muligt for kommunerne at visitere et barn til terapiforløb hos Saaffik, hvis barnet har været udsat for et seksuelt overgreb.⁴⁷

3.4. RÅDGIVNING OG STØTTE TIL BØRN OG UNGE

Der findes flere telefonrådgivningslinjer for børn og unge i Grønland. Deres telefontider

udgør for de flestes vedkommende et par timer om eftermiddagen og aftenen på hverdage. MIO introducerede desuden i oktober 2013 en SMS-rådgivning. I 2014 modtog rådgivningen ca. 1.000 henvendelser fra børn, i 2015 ca. 1.100 henvendelser, mens der i 2016 var 922 henvendelser.⁴⁸

PAARISA administrerer den landsdækkende Børne- og Ungetelefon 134 og Familie-rådgivningstelefonen 314151. Formålet med Børne- og Ungetelefonen er at tilbyde anonym og gratis rådgivning for børn og unge, som har brug for at tale med en voksen. Familierådgivningstelefonens formål er at give unge forældre eller sårbare familier et sted, hvor de kan henvende sig anonymt og gratis med spørgsmål om for eksempel opdragelse og svære samlivsproblemer.⁴⁹

Fra februar 2019 har Socialstyrelsen samlet sms-rådgivningen og de forskellige telefonrådgivninger i servicen "Tusaannga" (telefon 801180, sms 1899), som yder landsdækkende rådgivning til børn, unge og voksne via telefon og sms.⁵⁰

3.5. KLAGEADGANG VEDRØRENDE AFGØRELSE OM BØRN

Sagsbehandlingsfejl ved afgørelser vedrørende børn og unge kan rettes til Ombudsmanden for Inatsisartut, når afgørelserne er truffet af grønlandske myndigheder.⁵¹

I sager om tvangsanbringelse af et barn uden for hjemmet er det kommunen, der træffer afgørelse. Sådanne afgørelser kan indbringes for Det Sociale Ankenævn i Grønland.⁵² Det Sociale Ankenævn er en administrativ myndighed, og nævnets afgørelser om tvangsanbringelse af børn kan indbringes for Retten i Grønland.⁵³

KAPITEL 4

OMSORGSSVIGT, VOLD OG MISBRUG

4.1. DEN MENNESKERETLIGE BESKYTTELSE: STATEN SKAL BESKYTTE MOD SVIGT, VOLD OG MISBRUG

Deltagerstaterne til FN's Børnekonvention er forpligtet til i videst mulige omfang at sikre barnets overlevelse og udvikling.⁵⁴ Staterne er forpligtet til at træffe passende forholdsregler for at bistå forældrene og andre med ansvar for barnet i at sikre barnet den levestandard, som kræves for barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling.⁵⁵

Bistanden skal ydes i overensstemmelse med nationale forhold og inden for staternes evner.⁵⁶ Længerevarende fattigdom med manglende deltagelse i samfundslivet kan have en negativ indflydelse på barnets udvikling og senere deltagelse i samfundet.

Staten skal træffe alle passende lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler til beskyttelse af barnet mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuelt misbrug, mens barnet er i forældrenes eller andre personers varetægt.⁵⁷

FN's Børnekomité havde en række anbefalinger i 2017 som særligt omhandlede beskyttelse af børn og unge mod omsorgssvigt og misbrug.⁵⁸ Komitéen anbefalede blandt andet, at Grønland

- Reducerer ventetiden i sager om seksuelt misbrug af børn og udvider brugen af videoafhøringer for at hjælpe ofre, som skal vidne.

- Fortsætter med at udvikle handlingsplaner, som hjælper misbrugte børn.
- Sikrer, at de fagfolk, som arbejder med børn, er særligt uddannet til at identificere sager om seksuelt misbrug.
- Tilbyder letforståelig information om indberetning af seksuelt misbrug i skolesystemet.⁵⁹

Børnekomitéen havde også fokus på fattigdom blandt børn i Grønland. Komitéen anbefalede, at der i alle områder af Grønland sikres tilstrækkeligt med ernæringsrigtige fødevarer, og at det for familier skal være muligt og økonomisk overkommeligt at købe sund mad. Komitéen opfordrede desuden Grønland til at sætte ind mod fattigdom ved at løse problemerne med høj arbejdsløshed blandt familieforsørgere.⁶⁰

FN's Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder forpligter blandt andet medlemsstaterne til, efter nationale forhold og evne, at sikre social tryghed og beskyttelse samt sikre den nødvendige beskyttelse og bistand til alle børn og unge. Staterne anerkender ethvert menneskes ret til en tilstrækkelig levefod, herunder ernæring, beklædning og boligforhold. Endvidere anerkender staterne ethvert menneskes ret til at nyde den højst opnåelige fysiske og psykiske sundhed.⁶¹

FN's Komité om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder anbefalede i 2013,

at man gennem uddannelse fremmer fattigdomsbekæmpelsen i fjerntliggende byer og bygder i Grønland.⁶²

4.2. GRØNLANDSKE FORHOLD: STADIG STORE UDFORDRINGER

Revselsesretten blev afskaffet i Grønland i 2016.⁶³ Rapporten "Det svære ungdomsliv. Unges trivsel i Grønland 2011" viser, at en ud af seks unge har været udsat for fysisk vold fra mindst en af forældrene, og at en ud af ti af de unge har været udsat for grov fysisk vold fra mindst en forælder. En fjerdedel havde været vidne til, at deres mor blev udsat for vold.⁶⁴

I undersøgelsen "Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb" (2015) fremgår det af besvarelserne, at en tredjedel af de adspurgte ikke selv var med til at bestemme, at der skulle ske noget seksuelt, da de havde deres seksuelle debut. Desuden fremgår, at mere end hver anden grønlandske kvinde og knap hver tredje unge mand havde deres seksuelle debut, før de fyldte 15 år, dvs. var under den seksuelle lavalder.⁶⁵ Af denne gruppe, det vil sige de, der var under 15 år gamle ved deres første seksuelle oplevelse, svarede 22 procent af de unge kvinder og 5 procent af de unge mænd, at de ikke selv havde været med til at bestemme.⁶⁶

I undersøgelsen "Kriminalitet og retsbevidsthed – i Grønland" (2014) blandt 18-74-årige (telefoninterview med 696 personer) svarede 30 procent af kvinder og 13 procent af mænd (22 procent i alt) at de, inden de fyldte 18 år, var blevet udsat for tvangssamleje, forsøg herpå eller anden form for seksuel krænkelse.⁶⁷

Det fremgår af politiets statistik for 2017, at der blev anmeldt ca. 69 tilfælde af seksuelle krænkelse over for børn under 15 år.⁶⁸ Det er 18 % af alle anmeldte tilfælde af seksualforbrydelser (386). Set i forhold til Færøerne og Danmark har Grønland en meget

høj forekomst af anmeldte seksualforbrydelser generelt. I Grønland var der 7 anmeldelser per 1.000 indbyggere i 2017, hvor det på Færøerne var 0,4 og i Danmark 0,8.⁶⁹

Hvis anmeldelsesstatistikken sammenholdes med spørgeundersøgelserne nævnt ovenfor, tyder det på, at der er et vist mørketal på området for seksuelle overgreb, det vil sige, at der er en del tilfælde, som ikke anmeldes til politiet. Dette vurderes også sandsynligt af Grønlands Politi.⁷⁰

På trods af utallige rapporter og undersøgelser, og selvom der er både politisk bevågenhed og erkendelse af problemerne, har de ansvarlige myndigheder fortsat store udfordringer i forhold til at tilvejebringe den nødvendige støtte og beskyttelse til børn og unge for at forhindre at børn udsættes for omsorgssvigt, vold og overgreb.

Lov om støtte til børn, der er nævnt ovenfor, pålægger kommunerne at føre tilsyn med de forhold, kommunens børn lever under.⁷¹

Flere kommuner har imidlertid modtaget meget alvorlig kritik fra tilsynsenheden under Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet. Tilsynsenhedens rapporter, blandt andet for kommunerne Sermersooq, Kujalleq og Qeqqata tegner et billede af, at der fortsat er store og landsdækkende problemer på børneområdet, herunder at sagsbehandlingen nogle steder er mangelfuld og uforsvarlig.⁷²

Til eksempel var tilsynsenheden på tilsynsbesøg i Tasiilaq i 2016 og på opfølgende besøg i 2017. Tilsynsenheden konstaterede efter det opfølgende besøg, at "uanset [en række væsentlige initiativer og en meget betydelig indsats fra kommunens side] og uanset at den lokale forvaltning yder en betydelig arbejdsindsats, er den

nuværende forvaltning ude af stand til at løfte den opgave, de skal efter lovgivningen. Bistand i sin nuværende form af rejsehold er utilstrækkelig.⁷³ Endvidere konstaterer tilsynsenheden: "Forvaltningens opfattelse er, at sagsbehandlerne er stillet overfor opgaver i så stort et tal, at de ikke kan gøre andet end at udføre "helt nødvendig brandslukning". Der arbejdes uden tiltro til, at den nuværende forvaltning – uanset hvor meget der arbejdes – kan komme i en situation i fremtiden, hvor opgaverne samlet set kan løses tilfredsstillende. (...) Forvaltningen og sagsbehandlerne er i krise og handler betinget heraf."⁷⁴ Kommuneqarfik Sermersooq erkendte de store udfordringer og tog på baggrund af rapportens kritik en række yderligere initiativer for at styrke sin opgaveløsning.⁷⁵

Børnetalsmandens (MIO's) rejserapporter med fokus på børns levevilkår har understøttet billedet af, at en stor gruppe børn og unge ikke får den beskyttelse og omsorg, som de har krav på.⁷⁶

Som nævnt ovenfor i afsnit 3.3. om de centrale aktører på området, blev Socialstyrelsen etableret i 2017 for styrke indsatsen på børne- og ungeområdet. Den Centrale Rådgivningsenhed, som tidligere var under Departement for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen, blev i den forbindelse lagt under Socialstyrelsen, hvor den har til opgave at rådgive og understøtte kommunerne vedrørende udsatte børn og unge.⁷⁷ Det tidligere landsdækkende rådgivningscenter, Saaffik, er lagt ind under rådgivningsenheden i 2015, og Saafiks funktion som behandlingssted er nedlagt. Derved er det ikke længere muligt for kommunerne at visitere et barn til terapiforløb hos Saaffik, hvis barnet har været udsat for et seksuelt overgreb.⁷⁸

Som nævnt ovenfor i afsnit 1 om udviklingen på området, lancerede Naalakkersuisut

i august 2018 en strategi mod seksuelle overgreb for 2018-2022. Hovedformålene med strategien er at reducere antallet af seksuelle overgreb så meget, at seksuelle overgreb ikke forekommer blandt de 15-29-årige, og at børn født i 2022 ikke vil blive udsat for seksuelle overgreb. Desuden skal strategien sikre de bedst mulige hjælp og støtte til alle borgere, der er berørte af seksuelle overgreb. De mål, der skal nås for at opfylde hovedformålene, er at styrke indsætserne i forhold til blandt andet information/vidensdeling, forebyggelse, tværfagligt samarbejde, støtte til ofre og pårørende. Målene skal nås gennem en række indsætser, der senere vil blive udmøntet i handlingsplaner for hvert tema.

I november 2018 besluttede Inatsisartut enstemmigt, at Naalakkersuisut senest i efteråret 2019 skal udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge.⁷⁹ Beslutningsforslaget blev vedtaget med henvisning til blandt andet Børnetalsmand Aviâja Egede Lynges rejser i byer og bygder i Grønland.⁸⁰ Naalakkersuisut bifaldt beslutningen og henviste til sin strategi mod seksuelle overgreb nævnt ovenfor.⁸¹ Naalakkersuisut henviste i øvrigt til, at Børnetalsmandens rejser er sammenfattet i en rapport fra november 2018,⁸² og at rapporten understreger behovet for, at der udarbejdes politisk langsigtede planer for området. Naalakkersuisut vil i handlingsplanen blandt andet have fokus på tidlige og forebyggende indsætser samt koordination mellem aktørerne.⁸³

Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder finder det positivt, at Naalakkersuisut og Inatsisartut fortsat har et stort fokus på at mindske misbrug og omsorgssvigt af børn. Vi finder dog samtidig, at det er afgørende for indsatsen, at strategier og handlingsplaner bliver fulgt til dørs og

gennemført i kommunerne, således at der inden for kort tid sker reel forandring til gavn for udsatte familier og børn. Ligeledes finder vi det vigtigt, at der er – også efter ændringen i Saaffiks funktion – er fokus på at tilbyde terapiforløb til børn og unge, der har været udsat for seksuelle overgreb.

Vi anbefaler, at Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet i samarbejde med kommunerne:

- Sikrer koordinering mellem de forskellige myndigheder med henblik på at gennemføre strategier og handlingsplaner i en samlet og effektiv indsats for at støtte udsatte familier og for at beskytte børn og unge mod omsorgssvigt, vold og seksuelt misbrug.
- Etablerer en systematisk tilgang til indsamling og offentliggørelse af viden, dokumentation af effekt af indsats og eksempler på god sagsbehandlingskik i forhold til sager om omsorgssvigt, vold og misbrug.
- Sikrer, at børn og unge, der er ofre for seksuelle overgreb, bliver tilbudt behandling af de fysiske og psykiske følger, herunder bliver tilbudt terapiforløb, uanset hvor de bor i Grønland.

KAPITEL 5

ANBRAGTE BØRN OG UNGE

5.1. DEN MENNESKERETLIGE BESKYTTELSE: BARNETS TARV SKAL VÆRE STYRENDE

I sager, som vedrører anbringelse uden for hjemmet, skal barnets tarv komme i første række.⁸⁴ Barnet eller den unge skal inddrages i alle tiltag, som vedrører dem; de skal høres, og deres synspunkter skal tillægges vægt.⁸⁵ Det er en forudsætning, at barnet eller den unge informeres om de regler, der gælder for anbringelsen, så de kan udtale sig på et informeret grundlag.

Staten skal sikre, at et barn får særlig beskyttelse og bistand, hvis der af hensyn til barnet er behov for at det anbringes uden for hjemmet.⁸⁶ Når anbringelsesmulighederne overvejes, skal myndighederne tage hensyn til det ønskelige i, at der er sammenhæng i barnets opvækst og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og sproglige baggrund. I det hele skal staten træffe alle nødvendige forholdsregler for at beskytte anbragte børn mod fysisk og psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuelt misbrug.⁸⁷

5.2. GRØNLANDSKE FORHOLD: GODE HANDLEPLANER ER VÆSENTLIGE, OGSÅ FOR 17-ÅRIGE

I selvstyrets rapport "Afdækning, Handleplaner, Anbragte Børn og Unge" fra 2015 anslås det, at 4,2 procent af børn og unge var anbragt i 2014. Til sammenligning var ca. 1 procent af børn og unge anbragt uden for hjemmet i Danmark i 2016.⁸⁸ Ifølge selvstyrets rapport var

opdateringen af handleplanerne for anbragte børn mangelfuld i 500 ud af 642 tilfælde i 2014.⁸⁹

Af rapporten om inkorporering af børnekonventionen i Grønland (2015), som er udarbejdet af KORA, fremgår, at Grønland i 2014 havde mere end tre gange så mange børn og unge anbragt uden for hjemmet som i Norge generelt, og mere end dobbelt så mange anbragte børn og unge sammenlignet med Finnmark. Finnmark er udskilt som et særligt sammenligningsgrundlag. Tallene er højere end de kommunale opgørelser og beror på en særlig opgørelse fra Grønlands Statistik, hvori også indgår børn og unge anbragt i privat arrangeret plejefamilie samt adopterede.⁹⁰

Efter den forholdsvis nye lov om støtte til børn kan kommunen under visse omstændigheder anbringe børn uden for hjemmet, enten med eller uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Anbringelse med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren kan ske, hvis dette vil være af væsentlig betydning for at imødekomme barnets særlige behov for støtte.⁹¹

Anbringelse uden samtykke skal ske, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets trivsel, sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, herunder på grund af omsorgssvigt eller overgreb.⁹²

I begge tilfælde skal kommunen som udgangspunkt have afholdt en samtale med barnet og lavet en individuel handleplan

for barnet, inden den træffer afgørelse om anbringelse.⁹³ Handleplanen, som skal revideres mindst en gang årligt, skal blandt andet angive formålet med anbringelsen og indeholde konkrete mål i forhold til barnets trivsel og udvikling.⁹⁴

For at sikre overgangen fra barndom til voksenliv for unge, der har modtaget støtteforanstaltninger, skal kommunen tilbyde fortsat støtte efter barnet er fyldt 18 år ("efterværn"), hvis det må anses for at være af væsentlig betydning for den unges trivsel, helbred og udvikling. Efterværn kan, for unge, der har været anbragt uden for hjemmet, blandt andet bestå i fortsat døgnophold på det hidtidige eller et andet mere egnet anbringelsessted. Senest 6 måneder før barnet fylder 18 år, skal kommunen kontakte barnet med henblik på at vurdere, om der skal tilbydes efterværn.⁹⁵

Inatsisartut vedtog i november 2018 et beslutningsforslag om, at Naalakkersuisut i 2019 skal udarbejde en vidensbaseret strategiplan for overgangen til voksenlivet for børn og unge, der er eller har været anbragt uden for hjemmet.⁹⁶ Beslutningsforslaget var blandt andet begrundet i, at unge, som har været anbragt, har svært ved at etablere en voksentilværelse, når de fylder 18 år og forlader et anbringelsessted. Det resulterer for nogle unge i hjemløshed eller flytning til udlandet. Ifølge beslutningsforslaget er der mistanke om, at reglerne for efterværn ikke bliver fulgt i tilstrækkeligt omfang.⁹⁷

Naalakkersuisoq for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet var enig i beslutningen og udtrykte: "Hvis vi skal nå i mål med vores indsatser til udsatte børn, der har været anbragt uden for hjemmet, er det helt afgørende, at vi hjælper de unge godt ind i voksenlivet, også når de er fyldt 18 år."⁹⁸

Vi anbefaler, at

- Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet indsamler og løbende offentliggør opgørelser af det samlede antal børneanbringelser, fordelt på institutionsanbringelser, plejefamilieanbringelser og øvrige anbringelser.
- Kommunerne sikrer, at der tages hensyn til barnets egne synspunkter, når kommunerne udarbejder handleplaner efter lov om støtte til børn.
- Kommunerne sikrer, at reglerne om efterværn i lov om støtte til børn efterleves, således at kommunerne i god tid inden et barn, der er anbragt uden for hjemmet, fylder 18 år, overvejer, om barnet bør tilbydes støtteforanstaltninger efter barnets 18 års fødselsdag.

KAPITEL 6

BØRN OG UNGE PÅ KANT MED LOVEN

6.1. DEN MENNESKERETLIGE BESKYTTELSE: VIDEN ER NØDVENDIG FOR FOREBYGGELSEN

FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention beskytter mod uvilkårlig frihedsberøvelse, ligesom de beskytter retten til en retfærdig rettergang, hvis man bliver anklaget for en forbrydelse.⁹⁹ Dette er beskrevet nærmere i vores statusrapport om retfærdig rettergang og frihedsberøvelse.¹⁰⁰

Ifølge FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder skal unge lovovertrædere holdes adskilt fra voksne og gives en behandling svarende til deres alder og retslige stilling. Danmark har imidlertid taget forbehold for denne bestemmelse, der således ikke er juridisk bindende for Danmark og Grønland.¹⁰¹

FN's Børnekonvention indeholder specifikke bestemmelser om frihedsberøvelse af børn. Ifølge disse bestemmelser må intet barn vilkårligt berøves friheden, og anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn må kun bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum.¹⁰² Et barn skal holdes adskilt fra voksne frihedsberøvede, medmindre en sådan adskillelse ikke tjener barnets tarv, og barnet skal normalt have ret til at opretholde kontakt med sin familie gennem brevveksling og besøg. Barnet skal have ret til juridisk og anden passende bistand og til, at en afgørelse af sin sag, ligesom barnets resocialisering skal fremmes.¹⁰³ I modsætning til FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder giver Børnekonventionen således mulighed for, at staten under visse

omstændigheder kan fravige udgangspunktet om, at mindreårige ikke må være placeret sammen med voksne.

Der foreligger desuden omfattende retningslinjer og anbefalinger på dette område. Særlig relevans har Beijing-reglerne (1985) om generelle procedurer for kriminalsager mod unge¹⁰⁴, suppleret af Havana-reglerne (1990) om beskyttelse af unge, der er frihedsberøvet¹⁰⁵ og Riyadh-retningslinjerne (1990) om forebyggelse af ungdomskriminalitet¹⁰⁶. De er alle vedtaget politisk i FN-regi, men er ikke juridisk bindende.

FN's Børnekomité har kraftigt anmodet alle stater i FN's Børnekonvention om systematisk at indsamle data om ungdomskriminalitet, herunder for at kunne udvikle, gennemføre og evaluere politikker og programmer for forebyggelse og håndtering af ungdomskriminalitet.¹⁰⁷

Europarådet har vedtaget retningslinjer for børnevenlig retspleje, som er baseret på barnets behov og rettigheder i situationer, hvor barnet/ den unge er kommet i konflikt med loven.¹⁰⁸

6.2. GRØNLANDSKE FORHOLD: BEHOV FOR BEDRE DATA OG MERE KOORDINATION

Ungdomskriminaliteten i Grønland har gennem de senere år været faldende. I 2012 blev der modtaget 1.518 anmeldelser om overtrædelser af kriminalloven, hvor gerningsmanden var under 19 år. I perioden fra 2013-2016 er dette antal næsten blevet halveret, og 2017 viser et yderligere fald (573 anmeldelser).¹⁰⁹ Det er

meget glædeligt. Alligevel er der grund til at følge området nøje. En årsag er, at kriminalitet kan være en følge af mistrivsel hos børn forårsaget af omsorgssvigt og overgreb. En anden er, at det er relevant at følge hvordan børn bliver behandlet af myndighederne, hvis de kommer på kant med loven.

Anmeldelser for berigelseskriminalitet udgjorde i 2017 cirka halvdelen af alle lovovertrædelser for personer under 19 år, og heraf vedrørte knap halvdelen indbrud. Drabs- og voldsforbrydelser udgjorde 10 procent og seksualforbrydelser fem procent af de anmeldte forhold for denne aldersgruppe.¹¹⁰

Grønlands Politis årsstatistik giver et umiddelbart overblik over kriminalitetsudviklingen baseret på anmeldte forhold. Disse data bidrager til Grønlands Statistiks udgivelse "Kriminalitet 2013-2017".¹¹¹ Grønlands Politis sagssystem understøtter dog ikke en nøjere statistisk inddeling af data om, for eksempel, følgende emner:

- Hvor mange 15-17-årige, der har været tilbageholdt.
- Hvor mange af de tilbageholdte mindreårige, der har siddet i isolation.
- Hvor mange anmeldte sager, der har ført til en retssag (tiltale).
- I hvor mange sager en mindreårig er dømt til foranstaltning og for hvilken type kriminalitet, fordelt efter alder¹¹²

Når mindreårige lovovertrædere skal afsone i anstalt, vil det næsten udelukkende være for meget alvorlig kriminalitet, for eksempel drab. Kriminallovens udgangspunkt er, at unge under 18 år hovedsageligt idømmes advarsel eller bøde, idet strengere foranstaltninger kun må idømmes, hvis særlige omstændigheder gør det påkrævet.¹¹³ Er anbringelse nødvendig, vil udgangspunktet være at placere den unge i en institution uden for Kriminalforsorgen.¹¹⁴ I 2014 åbnede Naalakkersuisut i Sisimiut en sikret,

socialpædagogisk institution for 15-17-årige.¹¹⁵ Institutionen, Isikkivik, har otte pladser, og heraf er halvdelen i åben afdeling.

Det er vigtigt for resocialiseringen af mindreårige lovovertrædere, at de er omgivet af kompetent personale, som kan varetage mindreåriges særlige behov for støtte. Lige så vigtigt er det, at de handlingsplaner, der lægges for de unge, er forankret hos veluddannet personale, som koordinerer indsatsen mellem alle involverede myndigheder. Det vil i praksis særligt være Kriminalforsorgen og kommunerne. Det er således nødvendigt for at sikre et fornuftigt forløb for de mindreårige under afsoning og frem mod løsladelse, at der sker løbende koordinering mellem anbringelsesstedet og den kommune, som har et ansvar for den unge både under afsoningen og efter løsladelse. Et tilsvarende behov for særlig opmærksomhed og koordination kan gøre sig gældende over for særligt udsatte unge, der er fyldt 18 år.

Vi anbefaler, at:

- Grønlands Politi, eventuelt i samarbejde med Grønlands Statistik, overvejer, hvordan indsamlingen af oplysninger kan forbedres, således at der løbende kan offentliggøres en mere detaljeret statistik for ungdomskriminalitet, herunder blandt andet i forhold til antallet af tilbageholdelser af børn, brugen af isolation over for børn, antallet af fældende afgørelser, tilbagefald mv.
- Kriminalforsorgen i Grønland i samarbejde med kommunerne løbende koordinerer den socialfaglige indsats i forhold til unge indsatte i form af uddannelse, arbejde, misbrugsbehandling mv., med henblik på at den unge efter endt afsoning kan leve et liv integreret i samfundet og fri for ny kriminalitet.

NOTER

- 1 Altinget, Aftale om satspuljen på social- og indenrigsområdet 2017-2020, 4. november 2016, tilgængelig på <https://www.altinget.dk/misc/aftaletekst-og-oekonomioversigt-satspuljen-2017.pdf>
- 2 Socialstyrelsen, Analyserapport – Initiativ om understøttelse af det grønlandske selvstyre på området for socialt udsatte børn og unge i Grønland, september 2017, tilgængelig på <https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaer-gaende/stotte-til-udsatte-born-og-unge-i-gronland-analyserapport-final-dk.pdf>.
- 3 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, tilgængelig på <http://lovgivning.gl/lov?rid={C0568A94-99F2-442B-A3EB-554FDBF9F77F}>.
- 4 Bemærkninger til lovforslaget bag Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, punkt 1.1, tilgængelig via link fra hjemmesiden nævnt i noten ovenfor.
- 5 Bemærkninger til lovforslaget bag Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, punkt 2.2, tilgængelig via link fra hjemmesiden nævnt i noten ovenfor.
- 6 FN's Børnekomité, Concluding observations on the fifth periodic report of Denmark, 26 October 2017 (CRC/C/DNK/CO/5), punkt 19 og 21, tilgængelig på http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=CRC/C/DNK/CO/5. Se en uofficiel oversættelse af komitéens anbefalinger på Institut for Menneskerettigheders hjemmeside: <https://menneskeret.dk/monitorering/internationale-rapporter/rapportering-fns-traktatkomiteer/fns-komite-barnets>.
- 7 Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen, Fattigdom og ulighed – Redegørelse om ulighed og fattigdom samt mulighederne for at fastsætte en fattigdomsgrænse, 2018, side 3, tilgængelig på <https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2018/02/260218-Redegoerelse-om-ulighed-og-fattigdom>
- 8 Naalakkersuisut, Killiliisa – Lad os sætte grænser, Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022, juli 2018, side 7, tilgængelig på https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/Killiliisa_dk.pdf
- 9 Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til EM2019 pålægges at udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge, 21. november 2018, efterårssamlingen 2018, dagsordenspunkt 171.
- 10 Dette afsnit er baseret på dele af afsnittet "Den internationale ramme" i "Børn – status 2015-2016", en delrapport i "Menneskerettigheder i Danmark – Status 2015-2016", Institut for Menneskerettigheder, 2016.
- 11 Se for eksempel FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 24.
- 12 FN's Børnekonvention, artikel 1.
- 13 Bekendtgørelse nr. 90 af 7. oktober 1993. FN's Børnekonvention er offentliggjort i Nalunaarutit 1993, Serie A, s. 309.
- 14 FN's Børnekonvention, artikel 2.
- 15 FN's Børnekonvention, artikel 3.
- 16 FN's Børnekomité, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), 29. maj 2013, (CRC/C/GC/14).
- 17 FN's Børnekomité's bemærkninger til Børnekonventionens artikel 6 i General

- Comment no. 5 (2003) on general measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child (arts. 4, 42 and 44, para. 6), 27. november 2003 (CRC/GC/2003/5), side 4.
- 18 Manfred Nowak, "A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 6, The Right to Life, Survival and Development", Martinus Nijhoff Publishers, 2005.
- 19 FN's Børnekonvention, artikel 12.
- 20 FN's Børnekonvention, artikel 16.
- 21 FN's Børnekonvention, artikel 5.
- 22 Bekendtgørelse nr. 2 af 11. januar 2016 af valgfri protokol af 19. december 2011 om en procedure for henvendelser til konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder. Se erklæringen om territorial dækning sidst i dokumentet.
- 23 FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 24.
- 24 FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 10.
- 25 FN's konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, artikel 10.
- 26 FN's konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, artikel 13.
- 27 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artiklerne 5, 3 og 13. Konventionen er indarbejdet i grønlandsk lovgivning ved anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.
- 28 Guiden til Menneskerettigheder og Verdensmål, Institut for Menneskerettigheder, tilgængelig via <http://sdg.humanrights.dk>
- 29 Aviåja Egede Lynge, Børnetalsmand, Hvorfor og hvornår giver Verdensmålene mening i Grønland? Oplæg til CSR Konferencen, 15. August 2018, tilgængelig via <http://ny.csr.gl/Portals/0/vedhæftede%20filer/CSR%20Konference%202018/12.%20Oplæg%20Aviåja%20Egede%20Lynge.pdf>
- 30 FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling, Verdens Bedste Nyheder, tilgængelig via <https://www.verdensmaal.org>
- 31 Lov nr. 473 af 12. juni 2009 om Grønlands selvstyre, § 16.
- 32 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, tilgængelig på <http://lovgivning.gl/lov?rid={C0568A94-99F2-442B-A3EB-554FDBF9F77F}>.
- 33 Grønlands Statistik, Grønlands befolkning 2018, 1. oktober 2018, tilgængelig på: <http://www.stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=201806&sc=BE&subthemecode=O1&colcode=O>
- 34 Se blandt andet rapport fra tilsynsenheden under Departementet for Sociale Anliggender vedrørende Kommuneqarfik Sermersooq, juni 2017. Departementets tilsynsrapporter med kommunernes sagsbehandling i socialsager vedrørende børn er tilsendt Institut for Menneskerettigheder, instituttets sagsnr. 17/00867. MIOs rejserapporter kan findes på <http://mio.gl/videnscenter/mios-publikationer/rejserapporter/?lang=da>.
- 35 Cecilia P. Pedersen m.fl., Ingen børn skal vokse op i fattigdom, 2013, MIO og Statens Institut for Folkesundhed, side 6, tilgængelig på <http://mio.gl/wp-content/uploads/2017/07/SJ20170717133651321-DOR1371937.pdf>.
- 36 Birgit V. Niclassen (red.), Trivsel og sundhed blandt folkeskoleelever i Grønland – resultater fra skolebørnsundersøgelsen HBSC Greenland i 2014, Statens Institut for Folkesundhed, 2015, side 179, tilgængelig via <https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/groenland>.
- 37 Grønlands Politi, Årsstatistik 2017, figur 6.0, tilgængelig på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/pdf/gl/aarsstatistik2017.pdf?la=da&hash=B6A85F8E487AC5D7FECE3DBCF1688CDFF220789E>.
- 38 Young, Revich og Soininen, Suicide in circumpolar regions: an introduction and overview, International Journal of Circumpolar Health, 2015, tilgængelig her: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25742881>.
- 39 Inger Katrine Dahl-Petersen m.fl. (red.), Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2014 –

- levetilvilkår, livsstil og helbred, Statens Institut for Folkesundhed, 2016, side 65, tilgængelig via <https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/groenland>.
- 40 Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd.
- 41 Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd, § 8.
- 42 Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd, §§ 11 og 12.
- 43 Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd, § 14.
- 44 Mere information er tilgængelig på <https://nakuusa.gl>.
- 45 Grønlands selvstyre, Finanslov for 2018, side 275, tilgængelig på <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2018/FL2018%20med%20sidetal%20linket%20indholdsfortegnelse%20og%20underskrift%20DK.pdf>.
- 46 Se mere om Den Centrale Rådgivningsenhed på <https://www.centralraadgivningsenhed.gl/forside/>.
- 47 Se mere om Saaffiks ændrede funktion på <https://www.saaffik.gl/nyheder-1/udtalelse-om-saaffiks-funktion/>.
- 48 MIO's årsrapporter er tilgængelige her: <http://mio.gl/videnscenter/mios-publikationer/mios-aarsrapporter/?lang=da>.
- 49 Se mere på https://www.peqqik.gl/da-DK/Kontakt/Telefon_Raadgivning
- 50 Naalakkersuisut, TUSAANNGA – Telefonrådgivning, pressemeddelelse, 7. december 2018, tilgængelig på https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2018/12/0712_tusaannga, og KNR, Ny telefonlinje samler hjælpen til alle, nyhed, 24. januar 2019, tilgængelig på <https://knr.gl/da/nyheder/ny-telefonlinje-samler-hj%C3%A6lpen-til-alle>.
- 51 Inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut, § 12, stk. 1.
- 52 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 60.
- 53 Landstingsforordning nr. 11 af 12. november 2001 om socialvæsenets styrelse og organisation, som ændret ved Inatsisartutlov nr. 47 af 23. november 2017 om ændring af landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation (Effektivisering af sagsbehandlingen i Det Sociale Ankenævn), § 8.
- 54 FN's Børnekonvention, artikel 6.
- 55 FN's Børnekonvention, artiklerne 27 og 18, stk. 2.
- 56 FN's Børnekonvention, artikel 27.
- 57 FN's Børnekonvention, artikel 19.
- 58 FN's Børnekomité, Concluding observations on the fifth periodic report of Denmark, 26 October 2017 (CRC/C/DNK/CO/5), tilgængelig på http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=CRC/C/DNK/CO/5.
- 59 FN's Børnekomité, Concluding observations on the fifth periodic report of Denmark, 26 October 2017 (CRC/C/DNK/CO/5), punkt 21, tilgængelig via link i noten ovenfor.
- 60 FN's Børnekomité, Concluding observations on the fifth periodic report of Denmark, 26 October 2017 (CRC/C/DNK/CO/5), punkt 32 og 35 b, tilgængelig via link i noten ovenfor.
- 61 FN's Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, artikel 10, 11 og 12.
- 62 FN's Komité om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, Concluding observations on the fifth periodic report of Denmark, adopted by the Committee at its fiftieth session (29 April-17 May 2013) 6. juni 2013 (E/C.12/DNK/CO/5), punkt 16.
- 63 En række love om børns forhold trådte i kraft for Grønland 1. juli 2016, herunder blandt andet anordning nr. 680 af 6. juni 2016 om ikrafttræden for Grønland af forældreansvarsloven.
- 64 Cecilia P. Pedersen og Peter Bjerregaard "Det svære ungdomsliv. Unges trivsel i Grønland 2011 – en undersøgelse af de ældste folkeskoleelever", 2012, Statens Institut for Folkesundhed.

- 65 Else Christensen og Siddhartha Baviskar, "Unge i Grønland – med fokus på seksuelle overgreb", SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 2015, side 10 f. og 76.
- 66 Else Christensen og Siddhartha Baviskar, "Unge i Grønland – med fokus på seksuelle overgreb", SFI 2015, side 76.
- 67 Flemming Balvig, "Kriminalitet og retsbevidsthed – i Grønland", Justitsministeriet, 2014, side 19. Undersøgelsen er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside, <http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/Kriminalitet%20og%20retsbevidsthed%20i%20Gronland.pdf>
- 68 Grønlands Politi, Årsstatistik 2017, tabel 1.13 sammenholdt med tabel 1.15, tilgængelig på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/pdf/gl/aarsstatistik2017.pdf?la=da&hash=B6A85F8E487AC5D7FECE3DBCF1688CDFF220789E>
- 69 Grønlands Politi, Årsstatistik 2017, tabel 1.14.
- 70 Justitsministeriets svar af 16. januar 2019 på Folketingsspørgsmål nr. 3 (L 123) vedrørende forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Seksualforbrydelser m.v.), tilgængeligt på <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/l123/spm/3/svar/1548028/index.htm>
- 71 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 8.
- 72 Se for eksempel Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, Tilsynsrapport, juridisk sektortilsyn vedr. forvaltning af de sociale regelsæt indenfor børneområdet i Kommuneqarfik Sermersooq (Ittoqqortoormiit, Paamiut & Nuuk), 2. juni 2017, Tilsynsrapport fra ekstraordinært sektortilsyn vedr. forvaltning af de sociale regelsæt indenfor børneområdet i Kommune Kujalleq, januar 2017, og Tilsynsrapport, juridisk sektortilsyn vedr. forvaltning af de sociale regelsæt indenfor børneområdet i Qeqqata Kommunua, 22. december 2016 (Institut for Menneskerettigheders sagsnr. 17/00867).
- 73 Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, Opfølgende tilsynsrapport, Juridisk sektortilsyn, Socialforvaltningen i Tasiilaq og dens forvaltning af det sociale regelsæt indenfor børneområdet, 20. juni 2017, side 4-5 (Institut for Menneskerettigheders sagsnr. 17/00867).
- 74 Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, Opfølgende tilsynsrapport, Juridisk sektortilsyn, Socialforvaltningen i Tasiilaq og dens forvaltning af det sociale regelsæt indenfor børneområdet, 20. juni 2017, side 5 (Institut for Menneskerettigheders sagsnr. 17/00867).
- 75 Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender, Opfølgende tilsynsrapport, Juridisk sektortilsyn, Socialforvaltningen i Tasiilaq og dens forvaltning af det sociale regelsæt indenfor børneområdet, 20. juni 2017, side 7-8 (Institut for Menneskerettigheders sagsnr. 17/00867).
- 76 MIO's rejserapporter kan findes på <http://mio.gl/videnscenter/mios-publikationer/rejserapporter/?lang=da>
- 77 Se mere om Den Centrale Rådgivningsenhed på <https://www.centralraadgivningsenhed.gl/forside/>.
- 78 Se mere om Saaffiks ændrede funktion på <https://www.saaffik.gl/nyheder-1/udtalelse-om-saaffiks-funktion/>.
- 79 Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til EM2019 pålægges at udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge, 21. november 2018, efterårssamlingen 2018, dagsordenspunkt 171.
- 80 Betænkning afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget vedrørende forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til EM2019 pålægges at udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge, 15. november 2018, efterårssamlingen 2018, dagsordenspunkt 171, tilgængelig på https://ina.gl/dvd/EM2018/pdf/media/2537758/pkt171_em2018_bf33_om-

[sorgssvigt_af_boern-og-unge_bet_2beh_da.pdf](#)

- 81 Naalakkersuisoq for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdets svarnotat til 1. behandling af forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til EM2019 pålægges at udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge, 12. oktober 2018, efterårssamlingen 2018, dagsordenspunkt 171, tilgængelig på https://ina.gl/dvd/EM2018/pdf/media/2536151/pkt171_em2018_bf33_omsorgssvigt_af_boern-og-unge_sn_1beh_da.pdf
- 82 Børnerettighedsinstitutionen MIO, Børnerettighedsinstitutionen MIO's arbejde 2015-2018, 2018, tilgængelig på http://mio.gl/wp-content/uploads/2018/11/2018_11_mio_arb_15-18_web2.pdf
- 83 Naalakkersuisoq for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdets svarnotat til 2. behandling af forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til EM2019 pålægges at udarbejde en national handlingsplan målrettet mod at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge, 19. november 2018, efterårssamlingen 2018, dagsordenspunkt 171, tilgængelig på https://ina.gl/dvd/EM2018/pdf/media/2537956/pkt171_em2018_bf33_omsorgssvigt_af_boern-og-unge_sn_2beh_da.pdf
- 84 FN's Børnekonventions artikel 3.
- 85 FN's Børnekonventions artikel 12.
- 86 FN's Børnekonventions 20.
- 87 FN's Børnekonventions artikel 19 og 20.
- 88 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Tema om anbragte børn i Danmark – nøgletal og oversigt, tilgængelig på <https://www.sfi.dk/temaer/anbragte-boern/>
- 89 Departementet for Familie og Justitsvæsen, "Afdækning, Handleplaner, Anbragte Børn og Unge", 2015, side 2 og 13.
- 90 Niels Jørgen Mau Pedersen, Marianne Schøller Kollin, Anne Line Tenney Jordan og Lasse Hønge Flarup
- "Inkorporering af FN's børnekonvention i Grønland. En analyse af økonomiske og administrative aspekter gennem sammenligning med Norge.", KORA, Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning, 2016, side 7.
- 91 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 27.
- 92 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 28.
- 93 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 27, stk. 2, og § 28, stk. 3. Se dog også § 28, stk. 4.
- 94 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, §§ 46-47.
- 95 Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 42.
- 96 Forslag til Inatsisartutbeslutning EM 2018/158, tilgængeligt på <https://ina.gl/samlinger/oversigt-over-samlinger/samling/punktliste/> (søg på 158).
- 97 Forslag til Inatsisartutbeslutning EM 2018/158, tilgængeligt på https://ina.gl/dvd/EM2018/pdf/media/2535067/pkt158_em2018_bf33_strategiplan_for_boern_og_unge_mtho_inuit_ataqatigiit_da.pdf
- 98 Naalakkersuisoq for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet, Svarnotat til 2. behandling af Forslag til Inatsisartutbeslutning EM2018/158, 28. november 2018, tilgængeligt på https://ina.gl/dvd/EM2018/pdf/media/2538181/pkt158_em2018_bf33_strategiplan_for_boern_og_unge_sn_2beh_da.pdf
- 99 Se f.eks. FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheds artikler 9-10 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikler 5-6.
- 100 Senest udgivet som et kapitel i vores rapport "Menneskerettigheder i Grønland – Status 2016", men forventes udgivet som selvstændig rapport i 2019.
- 101 FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 10, stk. 3. Se Danmarks forbehold nederst i bekendtgørelse

- nr. 30 af 29. marts 1976 af international konvention af 16. december 1966 om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende valgfri protokol.
- 102 FN's Børnekonventions artikel 37.
- 103 FN's Børnekonventions artikel 37 og 40 samt Europarådets Ministerkomité's Re-kommandation Rec(2006)2 om De Europæiske Fængselsregler, artikel 11(1) og 11(2), og FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 10, hvorefter tiltalte unge skal holdes adskilt fra voksne.
- 104 United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (The Beijing Rules), tilgængelige her: <http://www.un.org/documents/ga/res/40/a40r033.htm>.
- 105 United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (The Havana Rules), tilgængelige her: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r113.htm>.
- 106 United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (The Riyadh Guidelines), tilgængelige her: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r112.htm>.
- 107 FN's Børnekomité, General Comment No. 10 (2007), Children's rights in juvenile justice (document CRC/C/GC/10), side 26, tilgængelig her: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f10&Lang=en
- 108 Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Child friendly Justice, 2010. Se mere på Europarådets hjemmeside: <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>.
- 109 Grønlands Politi, Årsstatistik 2016, figur 4.0, tilgængelig på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/pdf/gl/aarsstatistik2016.pdf?la=da&hash=C924018D2DF1D499BBCBB752094D576B4C33CAD2>, og Årsstatistik 2017, figur 4.0, tilgængelig på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/pdf/gl/aarsstatistik2017.pdf?la=da&hash=B6A85F8E487AC5D7FECE3DBCF1688CFFF220789E>. Det fremgår af forordet til Årsstatistik 2016, at tallene i figur 4.0 vedrører anmeldte forhold. Der er ikke tal for børn og unge i alderen 0-17 år (svarende til definitionen af et barn i FN's Børnekonvention).
- 110 Grønlands Politi, Årsstatistik 2017, figur 4.2 og 4.3. Se også Grønlands Statistik, Kriminalitet 2013-2017, tilgængelig her: <http://www.stat.gl/publ/da/KR/201801/pdf/Kriminalitet%202013-2017.pdf>
- 111 Grønlands Statistik, Kriminalitet 2013-2017, tilgængelig her: <http://www.stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=201801&sc=KR&subthemecode=o18&colcode=O>.
- 112 Grønlands Politis brev af 31. oktober 2017 til Institut for Menneskerettigheder, instituttets dokumentnr. 16/03393-7.
- 113 Kriminallov for Grønland, lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, §§ 129, 131, 144 og 146. Se også § 152 og § 234, stk. 2.
- 114 Kriminallov for Grønland, lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, § 234, stk. 2.
- 115 Se mere om Isikkivik på Naalakkersuisuts hjemmeside for døgninstitutioner <http://www.uupi.gl/da/Institutioner/BogU/Isikkivik> og <http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2014/04/Officielaabning>.

**INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER**